

Täysistunto

Torstai 4.4.2024 klo 16.00—19.02

9. Lakialoite laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta

Lakialoite LA 8/2024 vp Arja Juvonen ps

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tuttuun tapaan enintään 30 minuuttia, ja jos puhujalistaa ei ehdi käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Juvonen.

Keskustelu

18.40 **Arja Juvonen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset läsnä olevat kansanedustajat! Käsittelyssä on laatimani lakialoite laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta.

Eduskunnassa käsiteltiin vuonna 2018 kansalaisaloite ”Eutanasia-aloite hyvän kuoleman puolesta”. Eduskunta hylkäsi aloitteen mutta edellytti valtioneuvostoa asettamaan asiantuntijatyöryhmän selvittämään elämän loppuvaiheen hyvää hoitoa, itsemääräämisoikeutta sekä saattohoitoa ja eutanasiaa koskevia sääntelytarpeita.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama asiantuntijatyöryhmä esitti yksimielisenä näkemyksenään, että palliatiivista hoitoa ja saattohoitoa tulisi kehittää ja saattohoidon saatavuutta sekä osaamista lisätä. Asiantuntijatyöryhmä esitti säädösehdotuksia voimassa olevaan terveydenhuoltolakiin, ja tämän lakialoitteen tarkoituksena on saattaa ehdotukset lain kahteen pykälään.

Tämä lakialoitteeni on uusinta vuodelta 2022, jolloin sen ensimmäisen kerran tein. Toki olen tehnyt eduskunnassa paljon myös muita toimenpiteitä saattohoidon ja palliatiivisen hoidon laadun parantamiseksi. Minulla on pitkä hoitotyötausta myös saattohoidon parissa, ja sieltä kumpuaa se tietoisuus siitä, mitä siellä tapahtuu.

Äkillisissä ja yllättävissä sairaustapauksissa ja hoitotilanteissa voi tulla vastaan tilanteita, joissa potilaan terveydentilassa tapahtuu muutoksia huonompaan suuntaan. Silloin kiireellisen hoidon tulee myös kyetä tarjoamaan potilaalle nopeasti hänen tarvitsemaansa hoivaa ja hoitoa, ja oikeus hyvään palliatiiviseen ja saattohoitoon tulee olla myös kiireellisessä hoivassa.

On myös tärkeää, että palliatiivista ja saattohoitoa koskevat säännökset ja määräykset saatetaan terveydenhuoltolain erilliseen, uuteen 24 a §:ään. Tämä korostaa sääntelyn merkitystä ja voi tehostaa terveydenhuoltoalan ohjaus- ja valvontakeinojen ja sanktioiden käyttöä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2024 vp

Eli selkokielellä: Lakialoitteessa esitetään, että terveydenhuoltolakiin kirjataan ihmisen subjektiivinen oikeus saada saattohoitoa silloin, kun sen aika on, ja että terveydenhuoltolain 50 §:ään, jossa säädetään kiireellisestä hoidosta, lisätään myös saattohoito. Kun akuutisairaanhoidossa tulee äkkitilanne, siellä tulee olla mahdollisuus myös hyvään saatto- ja palliatiiviseen hoitoon.

Arvoisa puhemies! Hyvän saattohoidon tilaa on selvitetty Suomessa paljon, ja selvitysten myötä on laadittu paljon ohjeistuksia ja suosituksia. Ne kaikki ovat olleet tarpeen, mutta näen, että lainsäädännöllä tulisi myös tätä aihealuetta kehittää.

Arvoisa puhemies! Me saamme pian tänne eduskuntaan kansalaisaloitteen, jonka on laatinut Oikeus Arvokkaaseen Kuolemaan ry. Tulemme käsittelemään täällä kansalaisaloitetta, joka liittyy eutanasiaan.

Saattohoito ja eutanasia usein yhdistetään toisiinsa, mutta tässä minun aloitteessani on tarkoitus parantaa saattohoidon ja palliatiivisen eli riittävän kivunlievityksen saamisen mahdollisuutta Suomessa. Toki oma kantani eutanasiaan on myönteinen. Näen ja koen, että inhimillisyys ja ihmisen kuunteleminen näillä hetkillä on äärettömän tärkeää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.44 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Juvonen on tehnyt tärkeän lakialoitteen, ja haluan tässä julkisesti todeta, että kannatan sitä. Siinä on olemassa hyvä ja tärkeä tausta tälle asialle.

Oman puolueemme näkökulmasta, siis sosiaalidemokraattisen puolueen näkökulmasta, haluan kertoa, että kun pidimme viime vuonna puoluekokouksemme, niin siellä, niin kuin yleensä puoluekokouksessa, käsiteltiin runsaasti aloitteita, ja meillä oli aloite eutanasiasta, joka siis, aivan kuten edustaja Juvonen totesi, on eri asia kuin palliatiivinen hoito, mutta usein niitä käsitellään yhdessä. Ja voisin ehkä kansanomaisesti sanoa, että näkemys eutanasiasta meni pari piirua sinne eutanasian suuntaan eli kielteisestä neutraaliksi. Olin itse mukana niissä työryhmissä, joissa tätä asiaa käsiteltiin. Korostimme kovasti sitä, että eutanasiasta voidaan oikeasti keskustella vasta sitten, kun kaikki mahdollinen muu välttämättömä on tehty potilaan hyväksi — että ei saa syntyä mitään sellaista käsitystä, että siitä yhteiskunnassa edes keskustellaan sen takia, että hoidon resurssit ovat riittämättömät, tai muista tällaisista syistä. Sitten kun me olemme, sanon suoraan, lähes täydellisesti järjestäneet kaiken muun, niin tietyissä rajatuissa tapauksissa voimme pohtia ihan vakavasti eutanasiaakin.

Mutta tässä on nyt kysymys, niin kuin edustaja äsken totesi, palliatiivisen hoidon kehittämisestä ja sen lainsäädännöllisen aseman vahvistamisesta. Siinä vaiheessa, kun nykyinen varapuhemies Risikko oli sosiaali- ja terveysministerinä, hän asetti työryhmän, jossa tätä asiaa valmisteltiin. Olin silloin aiemman työni puolesta siinä jäsenenä. Ja jos oikein muistan, niin lähtökohdaksi tuli se, että ainakin silloisilla sairaanhoitoalueilla tuli laatia palliatiivisen hoidon suunnitelma, [Arja Juvonen: Kyllä!] jota sitten jalkautetaan terveyskeskuksiin ja alueen terveydenhuoltoyksiköihin. Eli tässä ollaan edetty vaiheittain, ja minusta lainsäädäntö ja pykälän mukaanotto olisi nyt ihan ajankohtainen asia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2024 vp

18.47 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä on helppo yhtyä siihen, mitä kollegat edellä ovat todenneet. Voin lämpimästi kannattaa tätä edustaja Juvosen tekemää lakialoitetta siitä, millä tavalla palliatiivisen hoidon kehittämistä pitäisi jatkaa, jolta osalta edelleen hoitoa voitaisiin parantaa ja sillä tavalla myös helpottaa sitä kärsimystä, joka elämän loppuvaiheessa on.

Arvoisa puhemies! Samalla haluan todella todeta, että yhdyn kyllä täysin niihin huomioihin, joita edustaja Lindén tässä edellä teki myös eutanasiakysymykseen liittyen, kun nämä asiathan ovat kuitenkin limittyneet toisiinsa. Elikkä on tärkeätä, että me täällä muussa palveluvalikossa teemme kaikki ne toimenpiteet, jotka voimme, jotta saattohoito on resursoitu ja organisoitu siten, että sillä on oikeasti vaikuttavuutta, siitä saavat henkilöt sen avun, jonka he tarvitsevat, ja palliatiivinen hoito on todella sillä tasolla, että eutanasiaa ei voida ajatella nimenomaan resurssikysymyksenä, mihin edustaja Lindén hyvin viittasi.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee sitten eutanasiaan eli siihen, pitäisikö tämäkin lainsäädännöllä tulevaisuudessa Suomessa sallia, niin olen tähän vastannut — kun tästä on aina myös vaalikoneessa meiltä kaikilta kysytty — että teoriassa tätä on helppo kannattaa, mutta käytännössä tämä on aika vaikea säätää. Siitähän monesti Suomessa on ollut kysymys, että teoriassa moni meistä varmasti ajattelee, että olisi hyvä, että meillä tulevaisuudessa olisi sellainen lainsäädäntö, joka mahdollistaisi myös eutanasian sellaisessa tilanteessa, jossa kaikki voitava on jo tehty ja sillä tosiasiallisesti voidaan lievittää sitä inhimillistä kärsimystä, joka näihin tilanteisiin vain valitettavasti liittyy. Mutta totta kai tiedostan sen, että käytännössä sitten tällaisen asian säätäminen niin, että ei ole sijaakaan sellaiselle — edes epäilykselle — että tätä voitaisiin käyttää yhteiskunnassa jotenkin väärin, on todella vaikea ras-ti. Ja meillähän on myös kansainvälisiä esimerkkejä tästä, mihin haasteisiin on törmätty.

Mutta, arvoisa puhemies, tähän loppuun haluan todeta, että tuen kyllä vahvasti niitä esityksiä ja toimenpiteitä, joita tässä edustaja Juvonen esittää siitä, millä tavalla nykyisiä palveluita pitäisi parantaa. Ja toivon, että tämä keskustelu myös eutanasian osalta edelleen Suomessa jatkuu ja jonain päivänä tulisimme sitten siihen lopputulokseen, että pystyisimme täälläkin säätämään sellaisen lain, jolla eutanasian voisimme Suomessa laillistaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Juvonen.

18.50 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Lämmin kiitos hyvistä puheenvuoroista, arvoisat kollegat.

Edustaja Lindén, varmasti tarkoitittekin tätä Hyvä saattohoito Suomessa -ohjeistusta. [Aki Lindén: Joo!] Se tuli 2010. Olin silloin itse yöhoitajana, ja muistan, kun se ilmestyi, että se paperinivaska kädessä kuljin omalla työpaikallanikin esittelemässä, että tässä se nyt kerrotaan, miten näitä asioita tulisi hoitaa. Eli se oli äärettömän tärkeä asiakirja silloin, se oli todella hyvä, ja siitähän tämä kaikki on lähtenyt. Siitä on kaikki lähtenyt.

Palliatiivisen hoidon laatua selvittäneen projektin loppuraportissa — THL ja STM tekivät sen vuonna 2022 — todetaan myös, että Suomeen tarvitaan palliatiivisen hoidon ja saattohoidon kansallinen laaturekisteri, jonka tarkoituksena olisi tuottaa yhtenäistä ja vertailukelpoista tietoa hoidon laadusta, vaikuttavuudesta ja saatavuudesta. Jotta seuranta on mahdollista tehdä, tarvitaan yksilöintiä terveydenhuollon ammattihenkilöiden toimenpiteistä. Se tarkoittaisi sitä, että saattohoitoketjun kirjaamiskäytännöt on tehtävä hoivayksiköissä yhtenäisiksi, jotta laatua ja käytäntöjä on mahdollista seurata. Nämä ovat äärettömän tärkeitä asioita. Meidän tulee saada tietää, mitä siellä hoivayksikön seinien sisällä ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2024 vp

pahtuu. Pelkkä seuranta ei todellakaan riitä, tarvitaan myös toimia. Siitä syystä tämänkin lakialoitteen tarkoitus on se, että ryhdytään lainsäädännöllisiin toimiin, joilla turvataan kansalaisten oikeus hyvään saatto- ja palliatiiviseen hoitoon.

Arvoisa puhemies! Täällä nousee väistämättä esiin keskustelu eutanasiasta. Se jakaa kansalaisia mutta myös lääkärikuntaa. Tampereen yliopiston ja Suomen Lääkäriliiton tuore selvitys eutanasiaa koskevista mielipiteistä osoittaa, että eutanasian laillistamisen kannatus suomalaisten lääkäreiden keskuudessa on kasvanut. Tällaista vastaavanlaista tutkimusta tehdään myös selvittämällä kansalaisten mielipidettä tämän tulevan kevään aikana. Keskustelu potilaan hyvästä hoidosta, arvokkaasta saattohoidosta ja palliatiivisesta hoidosta ja eutanasiasta jatkuu, kunnes pidättyvyyden sijaan asioihin tartutaan ja tehdään toimenpiteitä. Kansalaisten kuuleminen kansalaisaloitteen kautta, joka on todellakin meille tänne tulossa, on tärkeää, ja eduskuntakeskustelussa myös eutanasiakeskustelulle on oma paikkansa. Sitten, kun se tulee, varmasti keskustellaan ja täällä on ehkä enemmän osallistujia.

Minä kiitän teitä todella paljon, että jätte vielä tänne illan päätteeksi puhumaan tästä tärkeästä asiasta. Ja tiedän myös, että siellä laidalla on osaamista niin hyvinvointialueilta kuin myös sairaalamaailmasta, ja se on arvokasta keskustelussa kuulla. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.